

Biologiske undersøkelser rundt Solli i Asker

Kim Abel

Ekstrakt

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Asker kommune foretatt biologiske undersøkelser i to delområder rundt Solli i Vestmarka. Feltbefaringen avdekket ingen naturtyper eller rødlistearter i det undersøkte området, men enkelte partier bestod av rik sumpskog. Rik sumpskog er en vegetasjonstype som i henhold til naturtypehåndboka skal kartlegges som naturtypen "Rik sumpskog". På grunn av sterk påvirkning fra skogbruk ble imidlertid verdiene vurdert til å være for knappe til å falle inn under denne naturtypen. Det er også påpekt at det er viktig å se undersøkelsesområdene i sammenheng med de biologiske verdiene knyttet til innmarka på Solli.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Naturtypekartlegging
Vegetasjonstyper
Verdisetting
Rødlistearter
Biologisk mangfold

Omslag

Forsidebilder
Øvre (Slakkstarr)
Midtre (Fra østre del)
Nedre (fra hytte i vestre del)
Alle foto: Kim Abel

Layout (omslag)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-130-5

BioFokus-rapport 2010-31

Tittel

Biologiske undersøkelser rundt Solli i Asker

Forfatter

Kim Abel

Dato

10.11.2010

Antall sider

12 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Asker kommune, avdeling Idrett og Friluft

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus-rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Sammenheng

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Asker kommune, Idrett og Friluft foretatt biologiske undersøkelser i to delområder rundt Solli i Vestmarka. Ingeborg Fønstelien har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Kim Abel har vært prosjektansvarlig hos BioFokus og har gjennomført både feltarbeid og rapportering.

Denne rapporten beskriver i korte trekk hva som er gjort, samt resultater fra registreringsarbeidet. Feltbefaringen avdekket ingen naturtyper eller rødlistearter i det undersøkte området, men enkelte partier bestod av rik sumpskog. Rik sumpskog er en vegetasjonstype som i henhold til naturtypehåndboka skal kartlegges som naturtypen "Rik sumpskog". På grunn av sterk påvirkning fra skogbruk ble imidlertid verdiene vurdert til å være for knappe til å falle inn under denne naturtypen.

Det er også påpekt at det er viktig å se undersøkelsesområdene i sammenheng med de biologiske verdiene knyttet til innmarka på Solli. Deler av undersøkelsesområdene utgjør her et viktig supplement til kulturmarkstypene rundt Solli.

Oslo, 10. november 2010

Kim Abel

Bilde 1: Slakkstarr er en plante som er knyttet til rike sumpskoger. Den ble funnet i undersøkelsesområdet vest for Solli. Foto: Kim Abel.

1 Innholdsfortegnelse

1	INNHALDSFORTEGNELSE	4
2	INNLEDNING/OPPDRAG	5
3	GENERELL METODEDEL	5
3.1	FELTMETODIKK	5
3.2	ANNEN TILGJENGELIG DATA.....	5
3.3	KRITERIER FOR UTVELGELSE AV VIKTIGE NATURTYPER	5
3.4	VERDISSETTING	5
4	RESULTATER	7
4.1	UNDERSØKELSESOMRÅDENE	8
5	KONKLUSJON	11
6	LITTERATUR	12

2 Innledning / oppdrag

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Asker kommune, Idrett og Friluft foretatt biologiske undersøkelser rundt Solli i Vestmarka. Ingeborg Fønsteli har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Kim Abel har vært prosjektansvarlig hos BioFokus, og har gjennomført både feltarbeid og rapportering. Oppdraget var i utgangspunkt konsentert til det avgrensede undersøkelsesområdet, men disse områdene bør sees i sammenheng med de store biologiske verdiene som er knyttet til innmarka på Solli.

Denne rapporten beskriver i korte trekk hva som er gjort, samt resultater fra registreringsarbeidet.

3 Generell metodedel

I felt har det vært vektlagt å registrere og avgrense områder med den hensikt å dekke inn følgende aspekter:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold etter DN-håndbok 13. Slike områder kalles viktige naturtyper (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).
- Viktige viltområder etter DN-håndbok 11.
- Levesteder for rødlistearter.

3.1 Feltmetodikk

Feltarbeidet foregikk som en befaring gjennom området. Feltarbeidet ble gjennomført av Kim Abel 8.september 2010. Registreringstidspunktet var noe sent for enkelte karplanter, men gunstig for markboende sopp. En viktig presisering er at BioFokus kun har sett på de biologiske verdiene på registreringstidspunktet. Registreringer på andre tider av året vil medføre en viss forskjell i hva som blir fanget opp. Dette har nødvendigvis ikke så stor påvirkning på naturtypenivå, men i enkelte tilfeller vil arter kunne være utslagsgivende for om et område skal kartlegges som en naturtype eller hvilken verdi den skal ha.

3.2 Annen tilgjengelig data

I tillegg til gjennomført feltarbeid er tilgjengelige databaser gjennomført for informasjon om området. Dette gjelder i første rekke Direktoratet for naturforvaltning sin Naturbase (Direktoratet for Naturforvaltning 2010) og Artsdatabankens Artskart (Artsdatabanken & GBIF Norge 2010).

3.3 Kriterier for utvalgelse av viktige naturtyper

Følgende kriterier er viktige ved utvalgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet i landskapet
- Forekomst av viktige nøkkelelementer.
- (Gode) forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

3.4 Verdisetting

Verdisetting representerer en innbyrdes rangering av det biologiske mangfoldet. Denne verdien gjenspeiler en vurdering av dagens tilstand. Ut over dette er det også interessant å vurdere det framtidige potensialet for biologisk mangfold under gitte omstendigheter. Disse omstendighetene kan f.eks. være fri utvikling av gammel skog eller videre skjøtsel av slåtteeenger eller naturbeitemark; tiltak som vil opprettholde eller ytterligere forbedre betingelsene for et rikt biologisk mangfold i naturtypen.

Verdisettingen baserer seg på direkte betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet, og ikke bruksverdier av mangfoldet til forskning, undervisning, friluftsliv, næringsinteresser o.l. Rangeringen bygger på følgende overordnede prinsipper:

- Naturtyper og arter som er sjeldne er viktigere objekter for forvaltningen enn de som er vanlige.
- Naturtyper og arter som er i tilbakegang er viktigere objekter for forvaltningen enn de som har stabile forekomster eller er i framgang.

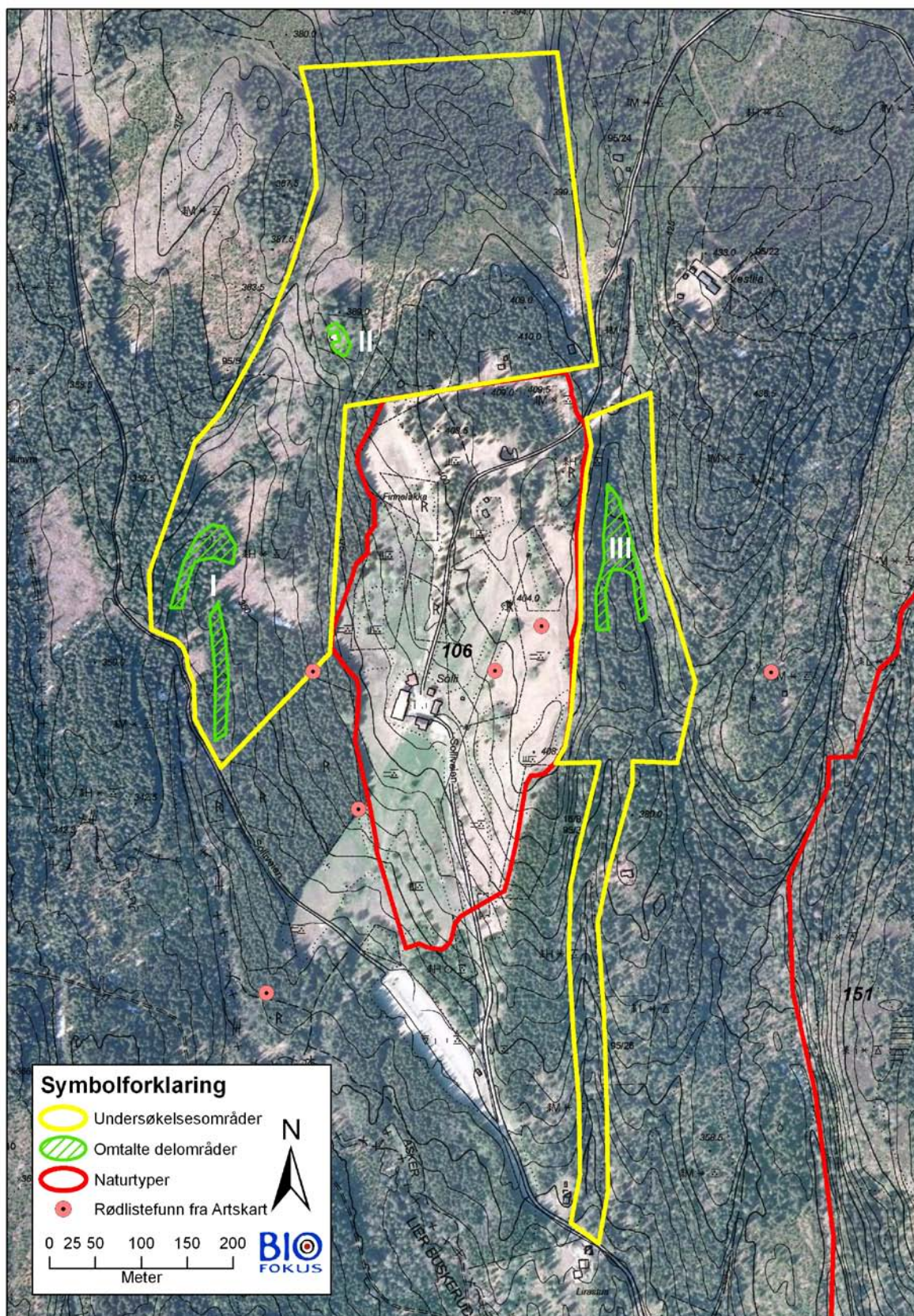
Verdisetting av utvalgte områder følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og brev fra DN av 03.06.1999 om verdisseting av lokalt viktige områder, C-områder (Direktoratet for Naturforvaltning 1999). Systemet har tre verdikategorier: Svært viktig - A, Viktig - B og Lokalt viktig - C. DN gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklehet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

DN-håndbok 13 legger opp til et rigid system der artsfunn i visse rødlistekategorier automatisk skal gi naturtypen A- eller B-status. Rødlistekategorier følger den siste utgaven av den norske rødlista (Kålås et al. 2006). En forklaring av rødlistekategorier er gitt i vedlegg 2. I tillegg til hovedretningslinjene i håndbok 13, bruker BioFokus erfaring og skjønn for å verdissete.

4 Resultater

Figur 1: Oversiktskart over undersøkelsesområdet rundt Solli, samt tidligere registrerte naturverdier (naturtyper og rødlistearter).

4.1 Undersøkelsesområdene

Undersøkelsesområdet var fra oppdragsgiver delt i to. Ett område nordvest for Solli (I) og ett rett øst for Solli (II). Figur 1 viser avgrensningen av de to delområdene. Grønne, skraverte felt viser en grov avgrensning av delområder som er omtalt senere i rapporten.

Delområde I

Området nordvest for Solli er i all hovedsak dominert av plantefelt med gran og hogstflater. Granplantefeltene er av varierende alder, men hovedsakelig forholdsvis ung skog i hogstklasse tre og fire. Tresjiktet er tett og undervegetasjonen er meget sparsom. Det er stort sett mose og barnåler som dominerer marksjiktet, et trekk som ofte er karakteristisk for skoger som før hogst og tilplanting var dominert av urter og høye stauder. På koller er det noe innslag av blåbærgranskog. Innslaget av løv er meget sparsomt og finnes oftest som mindre felter på fuktig mark og er da dominert av ung gråor. Generelt er skogen sterkt beitepåvirket, noe som er tydeligst i åpne partier hvor feltsjiktet ofte er nedbeitet av sau.

Bilde 2: Plantet gran og forholdsvis ung skog dominerer skogen i vest.

Sør i dette området er imidlertid de fuktige partiene preget av næringsrikt og til dels baserikt sigevann. Fuktpartiene består av mindre bekkedrag/fuktdrag og partier på noe flatere mark med sumpskog. Sonene er stort sett meget smale og omkranset av granplantefelt og hogstflater. Tresjiktet er meget sparsomt på grunn av tidligere hogstaktivitet, og gråor forekommer kun spredt og er ung og småvokst. Arter som slakkstarr, bekkekarse, sumphaukeskjegg, trollurt, bekkeblom og mjødukt dominerer feltsjiktet. Vegetasjonstypen i de flate partiene blir vurdert til å være rik sumpskog (E4), en vegetasjonstype som står oppført som sterkt truet (EN) i Fremstads oversikt over truede vegetasjonstyper (Fremstad og Moen 2001). Den store forekomsten av slakkstarr kan også tyde på tilhørighet til varmekjær kildeløvskog, slakkstarr-svartor-utforming (E5b). Dette er en vegetasjonstype som står oppført som akutt truet (CR). Mangel på svartor gjør at rik sumpskog velges som vegetasjonstype. Ifølge DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) skal alle områder med vegetasjonstypene rik sumpskog og varmekjær kildeløvskog kartlegges som naturtypen "rik sumpskog" med verdien svært viktig (A). I og med at skogen både i sumpen og rundt er så ung og ensjiktet, samt at nøkkelelementer som død ved og gamle trær er fraværende vurderes området til ikke å falle

inn under naturtypen "rik sumpskog". I figur 1 er fuktpartiene forsøkt skravert ut med grønn sone merket "I".

Bilde 3: Sumpskogen i vest har en rik vegetasjon.

Sentralt i området ligger det også en mindre hytte. Ryndt hytta er det et åpent parti med ugjødsla eng hvor sau har beitet. Området vurderes til å være lite og uten spesielle artsfunn slik at området ikke havner inn under naturtypen "naturbeitemark". Med restaurering av gjengroende områder rundt kan verdien på sikt økes. I figur 1 er beitemarka forsøkt skravert ut med grønn sone merket "II".

Bilde 4: Beitemark rundt en hytte. Beitemarka holder på å gro igjen og kun et lite felt rundt hytta er åpent i dag.

Delområde II

Området øst for Solli består av en forsenkning med fallretning fra nord til sør. I den nordre halvdel er dalen forholdsvis vid og to fuktdrag strekker seg på hver sin side av en lav forhøyning i terrenget sentralt i dalbunnen. Vegetasjonen er også i dette området forholdsvis rik, men uten slakkstarr. Vegetasjonstypen faller inn under typen rik sumpskog

(E4) og med høgstaudegranskog i kantene, men av en noe mer nærings- og basefattig variant. Igjen er skogen såpass ung og påvirket av skogbruk at området ikke blir vurdert til å falle inn under naturtypen rik sumpskog. I figur 1 er fuktskogen forsøkt skravert ut med grønn sone merket "III". Fra dalbunnen stiger terrenget raskt oppover på sidene og eldre granskog i mosaikk med yngre skog dominerer i vest og ung løvskog i øst. Vegetasjonstypene i lisidene er dominert av blåbærgranskog og småbregnegranskog, men stedvis med en del innslag av lågurtgranskog. Stedvis er det noe innslag av storbregnegranskog.

Bilde 5: Rik sumpskog dominerer i de nordre partiene av dalføret.

Videre ned dalsøkket blir søkket smalere og med bratte sider. I bunnen er det et fuktsig som under perioder med mye nedbør trolig også fremstår som en bekk. Skogen er noe eldre og stort sett dominert av gran. Enkelte partier har forekomster av gamle trær og død ved, men hovedsakelig er skogen preget av ung skog med et høyt innslag av løvtrær som gråor, rogn og bjørk. Vegetasjonstypen er i bunn av søkket dominert av høgstaudegranskog og i lisidene er det tilsvarende som i øvre del av området. Ingen naturtyper ble avgrenset på grunn av sterkt varierende hogstpåvirkning.

Bilde 6: Enkelte partier med død ved forekommer i det nederste smale strekket.

Bilde 7: I sidene dominerer forholdsvis ung skog med et stort løvinnslag.

5 Konklusjon

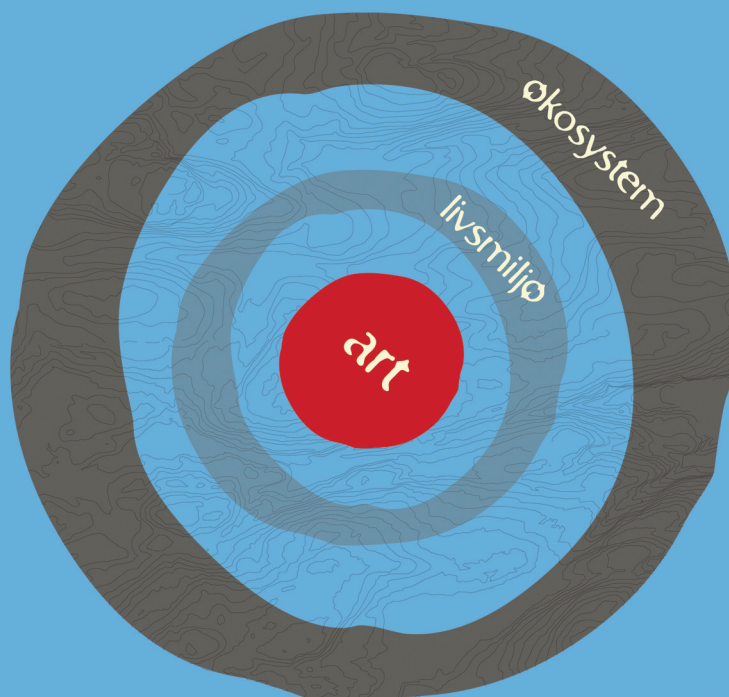
Det ble ikke funnet noen rødlistearter i de to delområdene, men rik sumpskog (E4) er kategorisert som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype i henhold til Fremstad og Moens oversikt over truede vegetasjonstyper (Fremstad og Moen 2001). Fra Artsdatabankens Artskart (Artsdatabanken & GBIF Norge 2010) ligger det inne ett funn av engridderhatt på grensen av undersøkelseområde I, men dette er en art som er knyttet til åpne enger. Basert på habitatkravene til arten, samt unøyaktige koordinater vurderes funnet til å være knyttet til innmarka på Solli.

Det ble heller ikke registrert noen naturtyper i de to undersøkelsesområdene til tross for forekomst av vegetasjonstyper som i henhold til Naturtypehåndboka (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) skal kartlegges som svært viktige naturtyper. Stor påvirkning fra skogbruk, samt at sonene med aktuelle vegetasjonstyper er smale har resultert i denne konklusjonen. I et lengre tidsperspektiv vil imidlertid området kunne få tilbakeført verdiene knyttet til rike sumpskoger slik at en kan få restaurert en naturtype og vegetasjonstype som er sterkt truet på landsbasis.

Til tross for relativt svake naturverdier i de to undersøkte delområdene må det fremheves viktigheten av å se de i sammenheng med det verdifulle kulturlandskapet på innmarka til Solli. På Solli er naturbeitemarka tidligere blitt dokumentert som et svært viktig område for biologisk mangfold med flere rødlistefunn av både karplanter og sopp. Undersøkelsene har imidlertid vært noe begrenset slik at flere rødlistefunn er forventet. Utmarksbeitet i nær tilknytning til Solli er et viktig supplement til disse verdiene da de tilfører større variasjon i naturverdiene tilknyttet kulturmark.

6 Litteratur

- Artsdatabanken & GBIF Norge. 2010. Internettportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Kommunenes kartlegging av biologisk mangfold. Forekomster av lokal verdi - hvordan registrere? Page 3.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
<http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500031188&language=0>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2010. Naturbase 3.0. www.naturbase.no
- Fremstad, E. og Moen, A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4, s.231.
- Kålås, J. A., Viken, Å. og Bakken, T., editors. 2006. Norsk Rødliste 2006 – Norwegian Red List. Artsdatabanken, Norway.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>